

ПРИНЦИПИ ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРИ ЮРИДИЧНОГО МОВЛЕННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Наразі суспільство відчуває нагальну потребу в удосконаленні навичок спілкування, адже саме висока культура фахового мовлення є умовою успішності у професійній сфері. Сьогодення вимагає від фахівців комунікабельності, знання етикетних норм, тому система сучасної освіти повинна реагувати на потреби соціуму.

Важливим кроком на шляху модернізації вищої освіти є введення в освітній процес дисципліни «Культура юридичного мовлення», адже до цієї науки останнім часом виник суспільний інтерес (2, с. 37-41).

Підґрунтям нашої наукової розвідки є праці В. Аннушкіна, О. Волкова, С. Гіндіна, Н. Голуб, Н. Іпполітової, Є. Ключова, Т. Ладиженської, Л. Мацько та ін. У їхніх працях висвітлено основні поняття та категорії, проаналізовано лінгвістичні основи культури мовлення.

Варто зазначити, що створюються авторські програми, видаються підручники, посібники, хрестоматії і словники, розробляються сучасні системи навчання.

Вивчення культури юридичного мовлення базується на загальнодидактичних принципах: науковості, систематичності, наочності, поєднання навчання та виховання, індивідуального підходу, історизму, зв'язку теорії з практикою, проблемності та ін. (1, с. 95-98).

Розглянемо більш детально деякі з них. Завдяки принципу науковості студенти отримують знання про культуру юридичного мовлення як про цілісну наукову систему, якій властивий ряд закономірностей. Згідно з принципом науковості знання з культури мови варто будувати відповідно до класичної та сучасної науки. Треба звертати увагу, що сучасна культура мовлення використовує знання інших наук, зокрема риторики, психології, логіки, етики. У сукупності з цими науками вона є частиною системи знань, способом пізнання складних явищ дійсності.

Ще одним важливим принципом є принцип наочності. Як відомо, більшість інформації, а саме 70- 80 %, ми отримуємо через органи зору, тому необхідно застосовувати таблиці, діаграми, фото, тобто такий матеріал, що розвиває зорові аналізатори. Такий прийом дозволяє краще запам'ятовувати та засвоювати матеріал. Значно підвищує інтерес до навчання використання відеофрагментів. Зокрема відеозаписи з виступами відомих адвокатів, лекції досвідчених педагогів допоможуть студентам сформувати образ професійного комунікатора.

Наступним принципом є нерозривність навчання та виховання, адже предметом культури мовлення є живе слово, яке здатне впливати на слухачів. Саме тому викладачі на заняттях повинні виховувати такі якості, як обережне використання слова; повагу до людини як до носія слова; терплячість до чужого

мовлення; необхідність самовдосконалюватися; прагнення самостійно пізнавати світ, поглиблювати попередні та отримувати нові знання. Також варто ознайомлювати з місцевим, регіональним матеріалом, зі зразками промов знаменитих земляків, а якщо таких немає, то з висловлюваннями та промовами відомих українців, адже це допомагає розвивати почуття патріотизму та гордості за свою Батьківщину. Значну роль в ефективності навчального процесу відіграє знання юридичної психології, оскільки врахування психологічних особливостей допомагає краще зрозуміти співрозмовника. Принцип поєднання теоретичного навчання з практикою передбачає проведення роботи з підвищення культури мовлення, розвитку вмінь роботи зі словниками та довідниковими матеріалами, знайомство з різноманітними правилами мовленнєвого впливу, зокрема правила ведення бесіди, телефонної розмови, публічного виступу, написання листів, участі в дискусіях. Зазвичай правила, які вивчають на заняттях з української мови професійного спрямування, мають інструктивний характер, містять рекомендації щодо мовленнєвої поведінки. Теоретичні знання можна закріпити лише за допомогою застосування їх на практиці, отримати можливість відшліфувати свої знання та здобути відповідні навички. Мотивувати необхідно тим, що матеріал, який вивчається на занятті, буде необхідним у професійній сфері (3, с. 162-169).

Викладачеві необхідно застосовувати не лише ці принципи навчання культури юридичного мовлення, але й спрямовувати свою діяльність на: 1) підвищення викладачем власної мовної культури та освіченості; 2) періодично проводити моніторинг знань та вмінь студентів для того, щоб зрозуміти наявний рівень їхньої культуромовної підготовки та намагатися підвищувати її; 3) проводити різноманітні тренінги; 4) заохочувати студентів до вивчення предмету шляхом використання цікавих та ефективних форм та методів навчання, застосування наочності; 5) підвищувати потребу студентів у комунікації та створювати умови для підвищення цієї потреби.

Список бібліографічних посилань:

1. Василенко В. А. Дещо про ефективні технології лінгвістичного навчання майбутніх правників. Materials of the XI International scientific and practical conference, «Science and civilization». 2015. Volume 17. Philological sciences. Sheffield. Science and education LTD. С. 95-98.

2. Василенко В. А. Лінгводидактичні засади формування мовної компетентності майбутніх юристів. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики / Ред. кол: Н. В. Гузій (відп.ред). Вип.20(30). К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Спец. вип. Актуалітети філологічної освіти та науки. С. 37-41.

3. Василенко В. А. Формування лінгвоправової комунікативної компетенції майбутніх юристів у системі освітніх стандартів. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. № 1 (35). С. 162-169.